

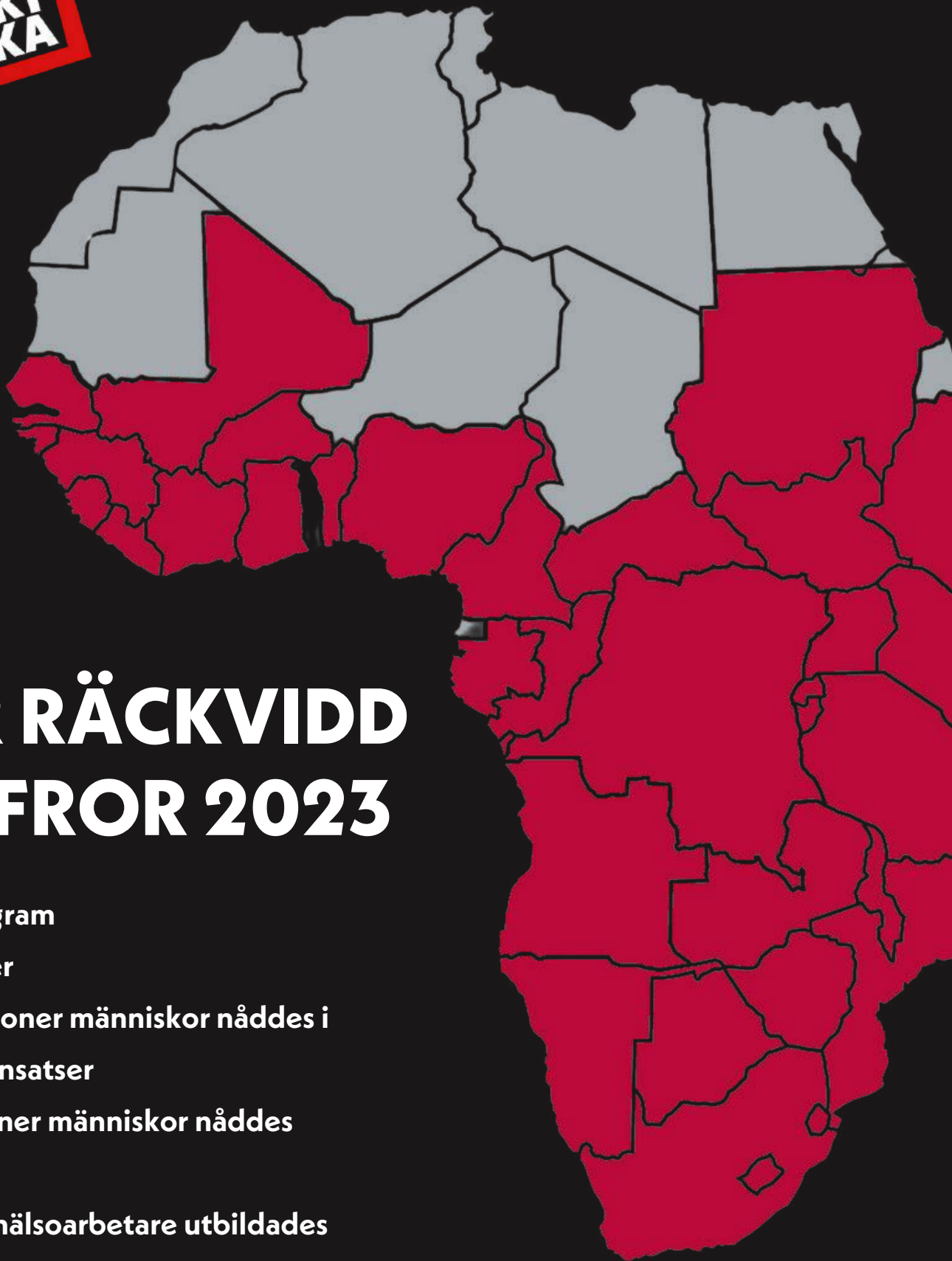

**MAKE
AFRICA'S
HEARTBEAT
STRONGER**

**EFFEKT-
RAPPORT
2023**

Foto: Amref Health Africa/Genaye Eshetu

VÅR RÄCKVIDD I SIFFROR 2023

- 193 program
- 35 länder
- 16,6 miljoner människor nåddes i direkta insatser
- 22 miljoner människor nåddes indirekt
- 60 594 hälsoarbetare utbildades
- 142 607 kvinnor fick säkra förlossningar

BAKGRUND OCH AVGRÄNSNINGAR

Amref Health Africa, tidigare kända som Amref Flying Doctors, är Afrikas ledande icke-vinstdrivande hälsoorganisation med fokus på kvinnor och barn. Vi anser att tillgång till vård är en mänsklig rättighet och vi vet att människor och samhällen som är vid god hälsa har bättre förutsättningar för att undslippa fattigdom.

Vårt huvudkontor ligger i Nairobi, och vi är verksamma i 35 länder för att förbättra tillgången till vård och skapa en miljö som främjar god hälsa. Ingenstans i världen finns det så få läkare, sjuksköterskor och barnmorskor per capita som det gör på den afrikanska kontinenten. Amref Health Africa spelar en viktig roll för att förändra det.

Vårt arbete började redan på 1950-talet, med kirurgisk akutsjukvård till avlägsna samhällen med hjälp av små flygplan. Sedan dess har vårt arbete utvidgats för att på lång sikt stärka hälso- och sjukvårdssystemen för att möta Afrikas mest akuta hälsoutmaningar.

Vi är en afrikansk-ledd organisation, och över 95% av vår personal är afrikansk. Det innebär att vi alltid arbetar med lokala lösningar och med lokal expertis. Vårt arbete utgår alltid från de människor som påverkas och vi ser de människor vi arbetar med som partners, snarare än mottagare.

Denna effektrapport är utformad efter Giva Sveriges riktlinjer och fokuserar på verksamhetsåret 2023. Amref Health Africa Norden samlar in medel till Amref Health Africas program i Afrika. Eftersom Amref Nordics bidrag oftast inte är öronmärkta, belyser rapporten exempel på resultat, effekter och utvärderingar från hela Amref Health Africas arbete under 2023. För fördjupad information läs gärna vår globala årsredovisning.

Om Amref Health Africa Norden

Amref Health Africa Norden registrerat som Stiftelsen Amref Nordic, grundades 1977 i Sverige. Amref Nordic är en juridiskt fristående organisation som samverkar med den afrikanska organisationen Amref Health Africa genom ett s.k. association agreement. Amref Nordic har en styrelse som består av ledamöter från Norden och från den globala Amref organisationen. Organisationen i Norden leds av en Generalsekreterare som även ingår i det seniora lednings teamet i Amref globalt.

Sedan Amref grundades i Norden har vi arbetat för att stötta och stärka arbetet för hälsa i Afrika. Vi har vårt kontor i Stockholm och delar resurser med andra Amref-kontor efter behov, och för att effektivt nyttja vår kapacitet och säkerställa att vi alla arbetar mot samma mål.

VÅR VISION ÄR ATT SE TILL ATT ALLA MÄNNISKOR I AFRIKA HAR TILLGÅNG TILL LIVSVIKTIG, GRUNDLÄGGANDE VÅRD.

Vi vet att människor och samhällen som är vid god hälsa har bättre förutsättningar för att undslippa fattigdom. Vårt arbete riktar sig i synnerhet till kvinnor, barn, och grupper som befinner sig långt bort från vård. På så vis gör vi skillnad för de som behöver det mest.

VÅRT UPPDRAG

Vår uppdrag är att öka tillgång till hälsovård för samhällen i Afrika genom utbilda fler hälso- och sjukvårdspersonal, erbjuda vård och hälsojänster och arbeta för att öka investeringar inom hälsa.

VÅRT LÖFTE

Vi ska förbättra livet för människor i utsatthet i Afrika genom bättre hälsa.

Vi ska bygga broar mellan samhällen, hälsovårdssystem och regeringar.

Vi ska vara en ledande kraft för påverkan och hälsovårdsreformer i Afrika.

Vi ska vara en ledare inom civilsamhället som utvecklar och samlar de bästa lösningarna och utbildningsprogrammen.

ENORM BRIST PÅ TILLGÅNG TILL VÅRD

Hälso- och sjukvården i Afrika söder om Sahara är en av de sämsta i världen. Mer än hälften av Afrikas befolkning saknar tillgång till livsviktig, grundläggande vård.

Världshälsoorganisationen (WHO) rekommenderar att länder spenderar minst 34–40 dollar per år per person för grundläggande hälsovård, men ytterst få afrikanska länder gör detta. Det gör att människor, trots enormt utbredd fattigdom, tvingas bekosta vård genom egen ficka - vilket leder till att många aldrig söker hjälp eftersom de inte har råd.

Idag är inte bara fattigdom en utmaning, befolkningen i Afrika växer snabbt och det råder en akut brist på utbildad hälso- och sjukvårdspersonal. 2030 beräknas över 6 miljoner utbildade hälsoarbetare saknas om inte radikala strukturförändringar och utbildningsinsatser genomförs. Fattigdom, bristande infrastruktur, brist på utbildad personal, och på sistone även klimatförändringar och ökad politisk instabilitet leder till att många människor i Afrika drabbas extremt hårt på grund av bristen på tillgång till grundläggande vård.

I Afrika dör varje dag kvinnor i barnsäng, barn dör av diarrésjukdomar och många lever med lidande som skulle kunna hjälpas. Kunskapen för att förändra detta finns - men det behövs resurser, utbildad personal och system för att göra förändringen möjlig.

Kame Wako, folkhälsospecialist, samtalar med Godanno Mamo, 39, och hennes dotter Gumato Mamo i deras by i Balesa, North Horr, Marsabit under ett besök av Amrefs mobila klinik den 20 januari 2023.
Foto: Tony Wild

Foto: Amref Health Africa/Genaye Eshetu

Afrika har inte råd med sjukvård men kan investera i hälsa

“Abuja-deklarationen” uppmanar länder att avsätta och spendera minst 15 % av sina årliga offentliga utgifter på hälso- och sjukvård. Detta är ett tydligt och mätbart mål, men det misslyckas med att ta hänsyn till de bredare faktorer som påverkar folkhälsan. Analys visar att ungefär 60 % av dessa 15 % används till sjukhusvård, medicinska varor samt administration och styrning av hälso- och sjukvårdssystemet. Viktiga faktorer som har stor inverkan på hälsoutfall, sjukdomsminskning och kostnadsbelastning, såsom vatten, sanitet och näring, hanteras och finansieras separat.

Sub-Sahara Afrikas BNP ligger på 2 biljoner USD (2024). Eftersom sociala tjänster som hälso- och sjukvård till största delen finansieras genom skatter, innebär en skatte-till-BNP-kvot på 15 % att de totala skatteintäkterna uppgår till 300 miljarder USD, varav 15 % till hälsosektorn skulle ge oss 45 miljarder USD. Om vi delar denna summa med regionens befolkning på 1,2 miljarder år 2024 får vi en grov uppskattning av vad som kan vara tillgängligt som offentlig hälsoutgift per capita: blygsamma 37,50 USD! Detta står i skarp kontrast till situationen i Europa, där den offentliga hälso- och sjukvårdsutgiften per capita är betydligt högre, cirka 2 600 USD.

Med hänsyn till sub-Sahara Afrikas BNP blir det uppenbart att ingen procentandel, inte ens målet på 15 %, kan tillgodose hälso- och sjukvårdens behov inom den nuvarande biomedicinska modellen som bygger på att vänta tills människor blir sjuka och sedan behandla dem. Fixeringen vid 15 %-mättet, som visserligen är ett viktigt mått på regeringens engagemang, riskerar att leda till att alla hälsofrämjande insatser fokuseras enbart på denna andel av hälso- och sjukvårdens finansiering, vilket i sin tur avleder uppmärksamheten från det verkliga problemet, nämligen hälsa.

Foto: Amref Health Africa/Steve Kagia

Sann hälsa är en tillgång som kommer av investeringar i utbildning, särskilt för flickor, samt god näring, tillgång till rent vatten och sanitet, ren luft och en aktiv livsstil. Men ingen av dessa vitala komponenter—som är de verkliga byggstenarna för hälsa—får tillräcklig finansiering inom ramen för 15 %-allokeringen. Sjukhusen i Afrika är överbelastade med barn som lider av förebyggbara sjukdomar som diarrésjukdomar, lunginflammation och malaria, vilket medför betydande vårdkostnader. Samtidigt riktas stora resurser mot att hantera mödra- och neonatalvård samt en ökande börda av intensivvård på grund av hjärt-kärlsjukdomar och stigande kostnader för behandling av förebyggbara cancerformer som livmoderhalscancer.

Trots dessa akuta utmaningar används en försvinnande liten del av de 15 % till att åtgärda orsakerna bakom dessa problem. Här måste Afrika fråga sig om hälso- och sjukvårdsutgifterna någonsin kommer att vara överkomliga, även om 15 % av de totala offentliga utgifterna tilldelas hälsa, och svaret är tydligt—inte i denna generation eller nästa! Med denna insikt måste Afrika erkänna sin oförmåga att finansiera vård på det nuvarande sättet och istället fokusera på att investera i hälsa, vilket visar sig vara ett mer ekonomiskt hållbart tillvägagångssätt.

Detta omfattar de grundläggande komponenter som anges av Världshälsoorganisationens byggstenar för hälsosystemet, såsom tjänsteleverans, hälsoprodukter och teknologier, hälsoarbetskraft samt informationssystem, hälsofinansiering och ledarskap och styrning. Ett holistiskt tillvägagångssätt innebär att upprätthålla friska befolkningar genom sjukdomsförebyggande, hälsofrämjande, samhällsmedvetenhet och empowerment, universell tillgång till rent vatten och sanitet, och säkerställande av god näring. Dessutom kräver genomförandet av hälsofrämjande livsmedelspolitik skydd av medborgarna från skadliga livsmedel och drycker. Detta understryker behovet av en ny hälsovision, ett transformativt tillvägagångssätt där hälsofrämjande börjar med att adressera de sociala och kommersiella faktorer som påverkar hälsan.

Dr. Githinji Gitahi, Group CEO, Amref Health Africa

VÅR LÖSNING

För att skapa långsiktigt hållbara system som säkerställer att människor får tillgång till livsviktig grundläggande vård krävs systemförändring. Det räcker inte att Amref går in och tar över vården - utan det måste ägas av lokala aktörer. Därför arbetar vi alltid med lokala lösningar på lokala problem.

Genom att stärka de befintliga hälso- och sjukvårdssystemen kan vi öka deras kapacitet att tillgodose befolkningens behov och göra dem mer robusta inför framtida utmaningar. Vi ser till att involvera alla viktiga aktörer, regeringar, myndigheter, givare, investerare och leverantörer, som är avgörande för att förbättra hälso- och sjukvården i regionen på ett hållbart sätt. Det krävs ett samarbete på alla nivåer för att bygga upp nödvändig infrastruktur, utbilda medicinsk personal och säkerställa att sjukvårdstjänster är tillgängliga för alla.

För att förverkliga vår vision bygger vår nya globala strategi på två pelare

- Tillgängliggöra grundläggande vård för alla
- Motverka sociala hinder för hälsa

Genom att stärka vårdstrukturer, utbilda hälsoarbetare och hitta innovativa lösningar inom vården så bidrar vi till att säkerställa att fler människor, oavsett var de bor, kan få tillgång till den grundläggande vård de behöver. Samtidigt fokuserar vi på att hantera och motverka de sociala faktorer som påverkar människors hälsa, såsom utbildning, könsroller och de allt större konsekvenserna av klimatförändringar. Dessa faktorer leder till en ojämlig tillgång till vård och hälsa, och genom vårt arbete försöker vi bryta dessa hinder och skapa hållbara förbättringar för för framtiden.

Vår strategi är att skapa en långsiktig kultur av hälsofrämjande och förebyggande vård i Afrika som överbryggas klyftan mellan sårbara samhällen och befintliga hälso- och sjukvårdssystem.

Foto: Amref Health Africa/Ambrose Watanda

RESURSER & KAPACITET

Att Amref är en afrikansk organisation som leds från Afrika är en viktig aspekt för såväl resurser och kapacitet. Eftersom vår personal till 95 % är födda i de länder där vi verkar, har vi ett unikt kunnande vad gäller behov, språk, kultur och lokala förhållanden. Vårt arbete bygger på lokal expertis och förståelse för de specifika behoven, kulturerna och språken i de afrikanska länderna där vi verkar.

Samtidigt som programverksamheten leds från Afrika, så genomförs insamlings- och påverkansarbete från våra europeiska och nordamerikanska kontor. Detta bidrar till att finansiera och stödja programmen och öka medvetenheten om och påverkan på globala politiska beslut. De senaste fem åren har Amrefs verksamhet och omsättning växt radikalt - och vår ambition är att fortsätta växa och bredda vår geografiska räckvid.

Amref arbetar strategiskt med att vara "One Amref" och att bygga relationer över hela organisationen för att säkerställa att alla kontor, oavsett regional hemvist, arbetar mot samma mål. Under 2023 har stort arbete gjorts för att centralisera spetskompetenser och digitala system för att underlätta samarbete och tillgängliggöra expertis för mindre kontor som har mindre resurser.

Total omsättning 2023

255 miljoner USD
(jmf 221 milj USD 2022)

Amref Nordens bidrag 2023

16 milj. SEK
(jmf 2022 14 milj kr)

Majoriteten av de pengar som Amref Norden skickar till Amref Health Africa är icke-örönmärkta, vilket innebär att de kan användas i verksamheten utifrån behov och prioriteringar som bestäms av Amref Health Africas huvudkontor i dialog med Norden. Det kan handla om katastrofinsatser, uppskalning av program, kapacitetstärkande och utveckling av organisationen.

Denna information ger en översikt över de finansiella aspekterna av Amref Health Africas och Amref Nordens verksamhet under 2023 och deras inkomstkällor och användning av medel.

VÅR EFFEKT

2023 sträckte sig vårt arbete över 193 program i 35 länder. Dessa program fokuserade på att stärka hälsosystem, utbilda vårdpersonal, skapa förutsättningar för god hälsa samt förbättra tillgången till livsviktig och grundläggande vård för några av kontinentens mest avlägsna och marginaliserade samhällen.

Dessa samhällen är bland de mest missgynnade när det gäller faktorer som påverkar deras hälsa, såsom tillgång till utbildning, ojämställdhet och deras utsatthet för klimatförändringarnas effekter. Tillsammans skapar dessa faktorer ytterligare hinder för tillgång till kvalitativ vård.

Våra program nådde **16,6 miljoner människor direkt**, en minskning jämfört med 2022 på grund av minskningen och/eller nedläggningen av COVID-19-vaccinationsprogram. Vi genomförde **60 500 utbildningar för vårdpersonal**.

Denna rapport kommer lyfta fram några exempel från det omfattande arbete som utförs av Amref Health Africa.

Program som lyfts i denna rapport:

WASH och förebyggande av sjukdomar

Utbildning av hälsoarbetare

Mödravård

Innovativ sjukvård

WASH & FÖREBYGGANDE AV SJUKDOMAR

Att ha tillgång till rent vatten, hygien och sanitet är avgörande för att samhällen ska må bra och kunna utvecklas. Bristen på sanitära faciliteter och tillgång till bra toaletter, tillsammans med rent vatten, är en stor utmaning för fattiga samhällen. Utan denna tillgång sprids sjukdomar som diarré, kolera och tyfus lättare genom förorenat vatten och bristfällig sanitet. Världsbanken framhåller att bristen på rent vatten, hygien och sanitet är ett av de största hindren för att motverka fattigdom och främja ekonomisk tillväxt. När människor tvingas dricka förorenat vatten leder det till diarrérelaterade sjukdomar som kan förebyggas – men som ändå skördar hundratusentals liv varje år, särskilt bland barn.

Bristen på toaletter och rent vatten påverkar även kvinnor och flickor särskilt hårt. De tvingas ofta gå långa sträckor eller vistas på osäkra platser för att uträtta sina behov, vilket ökar risken för våld och trakasserier. I skolor utan toaletter och rent vatten undviker flickor ofta att gå till skolan under menstruation, vilket påverkar deras utbildning negativt.

Sjukdomar från förorenat vatten och bristfällig sanitet leder också till höga vårdkostnader och förlorad arbetsinkomst, vilket försvårar för familjer att ta sig ur fattigdom. Genom att förbättra tillgången till toaletter, rent vatten och hygien kan dessa samhällen förbättra sin hälsa, öka utbildningsnivån och främja ekonomisk utveckling.

Amref Health Africa arbetar för att se till att det människor får tillgång till rent dricksvatten, bättre sanitet och säkra toaletter. Under rapporteringsperioden uppnådde våra WASH-program (Water, sanitation and hygiene) betydande milstolpar i arbetet för att främja tillgång till rent vatten, hygienprodukter och sanitetsanläggningar (toaletter och liknande).

RESULTAT AV VÅRA INSATSER 2023

25,725

Människor som fick tillgång till rent vatten

244,361

Människor fick tillgång till grundläggande sanitet (toaletter)

Spotlight Malawi

Foto: Amref Health Africa/David Brazier

Margaret Kazembe är väl bekant med dessa problem. Hon är sexbarnsmor och småskalig jordbrukare i Machinga, södra Malawi. "Vi var tvungna att stiga upp klockan fyra på morgonen, bara för att hitta en folkmassa vid vattenstället. Tre byar använde samma brunn, och vattnet var ohygieniskt eftersom även boskap använde det," berättar Margaret. När hennes son Anafi (på bilden) var bara sex månader gammal drabbades han ständigt av diarré och trakom. Margaret visste att det berodde på det smutsiga vattnet från den grunda brunnen, som även djur använde. Genom Deliver Life-projektet byggde Amref en borrhunn i Margarets by. Nu, säger hon, behöver de inte längre frukta sjukdomar: "Amref kom och hjälpte oss med att bygga en borrhunn. Nu är våra liv lyckliga. Sedan borrhunnen kom har min son aldrig blivit sjuk igen. Jag är alltid på gott humör tack vare brunnen."

Cirka 5,6 miljoner människor har inte tillgång till rent vatten i Malawi. Avsaknaden av tillgång till rent vatten är vanligare på Malawis landsbygd, och påverkar kvinnor och flickor oproportionerligt mycket. Ansvaret att hämta och bära vatten till hushållet hamnar ofta på kvinnor och flickor. Detta innebär att de får spendera flera timmar varje dag för att hämta vatten. Det betyder att många flickor missar sin skolgång och har svårt att ta ikapp. Bristen på rent och säkert vatten utsätter dessutom kvinnor och barn för särskilda risker kopplade till vatten, sanitet och hygien (WASH), såsom diarré, kolera, trakom och dysenteri, samt komplikationer relaterade till mens.

UTBILDNING AV HÄLSOARBETARE

Afrikanska länder står inför stora utmaningar när det gäller att tillhandahålla tillräckliga hälso- och sjukvårdstjänster för sin befolkning. En av huvudorsakerna är den enorma bristen på utbildad sjukvårds- och hälsopersonal. Beräkningar visar att år 2030 riskerar Afrika att **sakna 6 miljoner utbildade hälsoarbetare**.

Att öka antalet hälsoarbetare är därför högt prioriterat, men det är också viktigt att säkerställa att dessa arbetare har rätt utbildning och kompetens för att ge högkvalitativ vård. Därför är kvalitativ och tillgänglig utbildning ett av våra största fokusområden.

Amref har i över 60 år använt sig av fysiska och digitala och mobila teknologier för att nå hälsoarbetare med den utbildning de behöver för att hålla sig uppdaterade med kunskap och färdigheter. När COVID-19 bröt ut blev det ännu tydligare hur viktiga digitala verktyg var för att nå hälsoarbetare med kritisk information för att hjälpa dem och de samhällen de arbetar för att hålla sig säkra.

Under 2023 har vi vidareutvecklat våra digitala utbildningar och utbildade **60 594 hälsoarbetare**.

Hellen Hadia är barnmorska i Sydsudan och har utbildats av Amref under 2023. Här sitter hon tillsammans med Mariline Gisma, 19, utanför Mvolo Sjukhuset i Sydsudan.

Foto: Amref Health Africa/Steve Kagia

Spotlight Zambia

RESULTAT AV VÅRA INSATSER 2023

723

inskrivna sjuksköterskor i utbildning

2000

Sjuksköterske-barnmorskor uppgraderade sin utbildning till Diplomexamen

Foto Gregg Telussa

Zambia, liksom många afrikanska länder lider stor brist på utbildad hälso- och sjukvårdspersonal. Förhållandet mellan sjuksköterskor och patienter i Zambia var 1:1,496,011 år 2022, enligt WHO, jämfört med det idealiska förhållandet på 1:700. Zambias hälsoministerium strävar efter att fördubbla sjukvårdspersonalens kapacitet till 2025 för att stärka primärvården och för att närma sig målet om att alla ska ha tillgång till grundläggande hälsovård. Som en del av denna satsning har man beslutat att den lägsta godkända utbildningen för sjuksköterskor och barnmorskor skulle vara en s.k. Diplomexamen. Detta innebar att över 12 000 befintliga sjuksköterskor över hela landet behövde vidareutbilda sig för att kunna få fortsätta arbeta. Det är givetvis bra med ökad kompetens – men beslutet medförde en risk att landet skulle förlora viktig sjukvårdspersonal när de istället för att arbeta började studera.

För att motverka risken att antal arbetande sjuksköterskor sjönk drastiskt så har Amref samarbetat med Nurses and Midwives Council of Zambia. De har fått tillgång till vår digitala läroplattform Jibu och kunnat utveckla, och genomföra, ett digitalt utbildningsprogram för att vidareutbilda över 1 200 certifierade sjuksköterskor till diplomerade sjuksköterskor. Tack vare den digitala lösningen så kan sjuksköterskor studera samtidigt som de arbetar, vilket gör att kritiskt behövda sjuksköterskor inte tas ur hälsosystemet.

"Det hjälper mig verkligen att uppnå min dröm [eftersom det är] en mycket snabb väg för sjuksköterskor att bli diplomerade."

Sibusisiwe Munkonde är en av de sjuksköterskor som anmälde sig till det förkortade sjuksköterskeprogrammet för att erhålla en Diplomexamen. Den digitala kursen är ettårig och erbjuder ett intensivt program via mobil och dator, vilket passar bra för sjuksköterskor som balanserar arbete och familjeliv.

MÖDRA- & BARNVÅRD

Graviditet och förlossning utgör de största hoten mot livet för kvinnor och flickor i Afrika söder om Sahara. Komplikationer under graviditeten kan visa sig vara dödliga för kvinnor, särskilt för de som bor i landsbygden, långt från närmaste sjukhus. Varje år dör nästan 200 000 kvinnor som bor i små samhällen av komplikationer som går att förebygga - med rätt vård. Över 80% av dessa dödsfall kan förebyggas genom tillgång till rätt resurser och utbildade barnmorskor. Amref arbetar med kvinnor, flickor och hela samhällen för att säkerställa att fler kvinnor får stöd inför, under och efter förlossning för att se till att varje barn får bästa möjliga start i livet - och att fler kvinnor får en trygg och säker upplevelse.

Under 2023 var följande områden i fokus: familjeplanering, för- och eftervård vid graviditeter, trygga och kvalificerade förlossningar, könsbaserat våld och kvinnlig könstympling. Amref arbetar för ett holistiskt perspektiv på vård och för att säkerställa att hälsoaktiviteter för mödrar, nyfödda och tonåringar är sammanlänkade och samordnade. De senaste två åren har vi kunnat se en ökning i antal kvinnor och barn som vi når i vårt arbete.

1 617 078 Personer nåddes med familjeplaneringsinsatser under 2023 (jämför mot 2022 då 707 351 personer nåddes)

142 607 Kvinnor fick trygga och kvalificerade förlossningar (jämför mot 2022 då 318 340 nåddes)

309 404 Kvinnor fick vård under sin graviditet (jämför mot 179 291 under 2022).

102 392 Barn fick professionell uppföljning efter födsel

126 756 Kvinnor fick råd kring näring och/eller näringsersättning till sina barn

Monica Ernesto är gravid och väntar på sin tur utanför kliniken som drivs av Amref i Sydsudan. Foto: Amref Health Africa/Kennedy Musyoka

Spotlight Uganda

I Uganda råder en svår situationen för sexuell och reproduktiv hälsa särskilt när det gäller unga flickor och tonårsmödrar. Under coronapandemin 2021 rapporterade FN att över 300 000 tonårsgraviditeter registrerades, vilket innebär mer än 32 000 födslar varje månad. Siffrorna var ännu högre i marginaliserade samhällen, där tillgången till utbildning, vård och familjeplanering är begränsad.

Efter pandemin har den sexuella och reproduktiva hälsan i Uganda fortsatt att vara en utmaning, särskilt i fattiga och marginaliserade områden. Tonårsgraviditeter är fortfarande ett stort problem, med höga siffror även efter att samhället börjat återhämta sig. Många av dessa unga mödrar tvingas hoppa av skolan, vilket fördjupar fattigdomscykeln och begränsar deras möjligheter till framtida ekonomisk självständighet.

För att förändra detta så utbildar Amref Health Africa lokala hälsoarbetare, så kallade community health volunteers, för att tillhandahålla familjeplanering, rådgivning och stöd till unga kvinnor i utsatta områden. Teddy Lutayo, som är en av dessa volontärer i Kampala, Uganda, är en av alla de community health volunteers som Amref utbildat, hon är född och uppvuxen i en av de informella boställningarna där hon själv har fött och uppfostrat sina tre barn. Hennes starka förankring i lokalsamhället gör att hon får ett stort förtroende och kan erbjuda vård och stöd till andra i området.

Teddy samarbetar nära med de boende i området för att säkerställa att de får tillgång till viktig hälsovård och rådgivning, samtidigt som hon kan identifiera hälsoproblem tidigt och förhindrar att de blir allvarliga. Hon spelar en viktig roll i att utbilda om näring, hygien och sexuell hälsa, och ser till att gravida kvinnor, särskilt de mest utsatta, får den vård de behöver.

"Jag ger råd till de unga mammorna om hur de kan ta hand om sina bebisar, amma och sköta om barn. Jag uppmuntrar dem till att se att detta inte är slutet på vägen."

På bilden är Teddy i rött tillsammans med Sharon, en ung mamma från Kawempe, Uganda. Foto: Amref Health Africa/Sarah Waiswa

"Teddy har hjälpt mig på många sätt, till exempel genom att ge råd om amning och guida mig i hur jag bäst tar hand om min son," berättar Sharon med värme.

Sharon Nakayenga bor i hjärtat av Kawempe, en informell bosättning i Kampala, Uganda. När hon var 19 år gammal fick Sharon sin son Abdul. Den Amref-utbildade hälso-volontären Teddy Lutayo var ett viktigt stöd både under Sharons graviditet och efter förlossningen.

Volontärer som Teddy spelar en avgörande roll i att ge unga mödrar tillgång till information och stöd kring sexuell och reproduktiv hälsa samt mödravård i områden där dessa tjänster ofta är mycket begränsade. Sharon avslutar med att säga: "Mitt råd till alla mödrar är att ta väl hand om sina barn. Ett friskt och lyckligt barn är verkligen en mammas stolthet."

INNOVATIV SJUKVÅRD

I Afrika har bristen på resurser och de ekonomiska utmaningarna skapat en grogrund för innovation och kreativitet. När traditionella lösningar är otillgängliga eller för dyra, tvingas människor att tänka nytt och utveckla smarta, kostnadseffektiva alternativ. Denna uppfinningsrikedom genomsyrar alla sektorer, men är särskilt framträdande inom hälso- och sjukvård.

För att möta de utmaningar som många afrikanska samhällen står inför när det gäller tillgång till vård så satsar Amref Health Africa stort på innovativ och banbrytande sjukvård. Till exempel har motorcykelambulanser blivit en livräddande lösning i avlägsna områden där vanliga ambulanser inte kan ta sig fram, solcellsdrivna vattenreningsystem har gett byar tillgång till rent dricksvatten utan dyra infrastrukturlösningar, Innovativa mobilapplikationer gör det möjligt för människor på landsbygden att få medicinsk rådgivning och tillgång till digitala betalningssystem som underlättar allt från vård till småföretagande. Amref driver dessutom mobila vaccinations- vård och screening-kliniker, och har tillsammans med företag utvecklat digitala spårningsverktyg för att följa och skydda flickor från kvinnlig könsstympning.

All denna av innovation visar hur nödvändighet driver fram förändring och hur fattigdom paradoxalt nog kan vara en katalysator för kreativa och hållbara lösningar som inte bara möter lokala behov utan också inspirerar andra. Genom att anpassa våra insatser till lokala behov och förutsättningar kan vi skapa varaktiga förändringar och rädda liv i de mest utsatta samhällena.

Daniel Kimemia kontrollerar solcellspanelerna på den mobilakliniken innan han ska ge sig iväg till byarna.

Foto: Amref Health Africa/Kennedy Musyoka

Spotlight Kenya

Mer än hälften av Afrikas befolkning har fortfarande inte tillgång till den hälso- och sjukvård de behöver. För personer som lever med kroniska sjukdomar, inklusive icke-smittsamma sjukdomar (NCD) som diabetes, astma, cancer och hypertension, är detta en stor utmaning. Tillgången till screening och regelbundna behandlingar är avgörande för att människor med kroniska sjukdomar ska kunna hålla sig friska.

I Kenya står kroniska, icke-smittsamma sjukdomar för hela 39 % av dödsfallen och 50 % av alla inläggande sjukhusvistelser varje år. Något som vi sällan läser om i Sverige eller väst. Dessa siffror belyser det akuta behovet av bra, hållbara och tillgängliga vårdlösningar, inte minst för denna typ av sjukdomar. Här kommer Amrefs mobila kliniker in i bilden. Våra kliniker erbjuder högkvalitativ vård och vaccinationer, levererade av utbildade hälsarbetare direkt till avlägsna samhällen som traditionellt har svårt att få tillgång till hälso- och sjukvård.

Våra mobila kliniker har visat sig vara ett framgångsrikt verktyg för att minska den konsekvenser som sjukdomar som högt blodtryck och diabetes orsakar, särskilt när de diagnostiseras sent.

Vi planerar att framåt expandera programmet med våra mobila kliniker för att i framtiden kunna inkludera cancerscreening, med särskilt fokus på lungcancer, samt prioritera vaccinationer mot Humant Papillomvirus (HPV - som kan leda till livmoderhalscancer). Den mobila klinikmodellen erbjuder inte bara vård, utan främjar också hälsa långsiktigt för såväl individer som familjer och hela samhällen.

Genom att fortsätta att utveckla och implementera innovativa lösningar kan vi arbeta mot en framtid där fler afrikaner får den hälso- och sjukvård de behöver för att leva friska liv.

1,717 Hälsarbetare utbildade

21,826 vaccinationer genomförda

45,324 screeningar, diganosticeringar and behandlingar for kroniska sjukdomar genomfördes

5 frågor till Anders Tegnell

Ledamot i Amref Health Africa Nordens styrelse

Varför har du valt att engagera dig i Amref?

Jag har hört talas om Amref och kom fram till att det är en spännande organisation som jobbar med synsättet att afrikanska människor själva identifierar sina problem och hur dom vill lösa dom. Det känns positivt och roligt att jobba på det viset och det passar mig väldigt bra. Sen hörde jag Amrefs globala chef Githinji Gitahi hålla en bra och inspirerande föreläsning om Afrikas roll i det fortsatta samarbetet kring hälsofrågor mellan Afrika och Europa och det lockade också mig.

Nu handlar det om att få fart på den nordiska delen av Amref, vilket är roligt. Jag har varit med och startat upp en del verksamheter i mitt arbetsliv så det passar mig väldigt bra att få gå in i en fas där jag kan vara medatt påverka hur organisationen utvecklas och man kan vara drivande och få i gång saker.

Vad tycker du är det viktigaste människor vet om Amref?

Jag tror det är viktigt att visa att man är en gräsrotsrörelse och att väldigt mycket av makten om vad som görs finns hos dom som berörs av det man jobbar med. Det är viktigt att tydliggöra att det är den ambitionen man har och som alltid att visa att det här är ett sätt att använda pengarna på ett väldigt ansvarfullt och effektivt sätt. Pengarna går direkt till Afrika och används av dom som berörs av det på ett direkt sätt utan mellanhänder.

Vilka utmaningar står Afrika inför?

Afrika är extremt komplext och det finns olika typer av problem i olika länder och det ser olika ut. Någonstans handlar det om att få till en jämlik möjlighet till god folkhälsa i hela befolkningar. Det finns väldigt bra sjukvård att få nästan överallt i Afrika nuförtiden om man har pengar att betala för den. Men man har det stora problemet att nå ut till alla delar av sin befolkning och skapa en sjukvård som är tillgänglig för alla och inte minst en folkhälsa och folkhälsoåtgärder som är tillgängliga för alla.

Foto: Amref Health Africa/Tony Wild

Vad är Amrefs roll i det?

Att Amref har en gräsrotskontakt inte bara genom sjukvården utan man når verkligen ut till befolkningen i byarna på ett sätt som gör att dom är med i det här. Det går inte att bara bygga ett sjukhus utan man måste komma dit och skapa en förståelse för att skapa det här tillsammans. Folkhälsoarbetet är också vad folk gör själva. Skapa den förståelsen och det gemensamma arbetet för att förbättra möjligheten till bra hälsa till alla i de afrikanska länderna.

Vilka möjligheter står Afrika inför?

Nu börjar man nå ett stadium där det finns väldigt många kunniga och välutbildade människor i Afrika. Det finns också resurser tillgängliga i de här länderna på ett annat sätt än vad som fanns förut. Nu handlar det om att få kontroll på de resurserna och få en till en statsapparat som börjar fungera som generar de intäkter man behöver men också generar en service som en befolkning kan förvänta sig av en statsapparat. Nu finns det en potential för det, inte minst i Afrika där det finns väldigt mycket stora tillgångar, naturtillgångar, på många olika sätt. Det finns det stora möjligheter att skapa bra och trygga samhällen för många.

MÄTNING & UTVÄRDERING

Vi utvärderar kontinuerligt våra program och projekt för att säkerställa att vi gör rätt saker på rätt sätt - och kunna förbättra och förändra när det behövs. Planering och utvärdering av projekt, personal, kontor och samarbetspartners är en integrerad del i utvecklingen av alla nya projekt, och en viktig del när vi avslutar program. Vi ser lärande som en given del i vår programverksamhet och arbetar aktivt för att dela lärdomar och slutsatser mellan länder, kontor och kontexter för att på så vis ständigt förbättra vårt arbete.

Vi använder två rapporteringssystem, dels interna AIMS (Amref Indikator Management System), och dels en central Monitoring & Evaluation (M&E) rapporteringsfunktion för kunskapsöverföring inom Amref-nätverket. Dessutom följer vi den standard som sätts av den internationellt erkända IATI (International Aid Transparency Initiative).

Kvantitativa och kvalitativa indikatorer används för ett framgångsrikt genomförande av strategiska program och resultat. Vid behov och efterfrågan genomförs kompletterande analyser och undersökningar. Rapporteringstillfällen bestäms på årsbasis tillsammans med rapportering vid projektavslut. Eftersom Amref alltid finns på plats kan man regelbundet besöka, stödja och eventuellt komplettera projekten under lång tid.

Gaudeina Tobias med sina barn.

Gaudeina drabbades av fistel, ett tillstånd som orsakar okontrollerbart läckage mellan urin och/eller avföring, efter sin tredje förlossning. Förutom svåra smärtor blev hon också utfryst ur gemenskapen då tillståndet gjorde att hon luktade illa. "Alla flyttade ifrån mig när jag skulle gå för att hämta vatten vid brunnen, pga den dåliga lukten", berättar hon. Efter ett år fick hon en operation genom Amref och lever idag lyckligt med sin familj i Mwanza, Tanzania.

Foto: Adrian Mgaya

UTMANINGAR & LÄRDOMAR

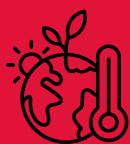

Konflikter och politisk Instabilitet

Konflikter och politisk instabilitet har blivit allt mer utbredda på den afrikanska kontinenten. Under 2023 såg vi hur flera turbulens i det politiska landskapet orsakade flera utmaningar för vårt arbete. Det instabila läget i Tigray-regionen i Etiopien fortsatte att påverka de närliggande områdena Afar- och Amhara där Amref verkar. Amref Etiopien har under året gett humanitärt stöd till människor som drabbats av krisen, vilken har fördjupats av torkan över Afrikas horn.

Politiska beslut i Kenya utlöste stora demonstrationer med framförallt unga människor. Detta fick inte direkt inverkan på vårt arbete - men belyser vikten av att inkludera unga i beslut som berör dem, inte minst på en kontinent där över 60% beräknas vara under 25 år.

Amref är i första hand en utvecklingsorganisation, inte en humanitär organisation, samtidigt ser vi hur vi i allt större utsträckning behöver förhålla oss till – och anpassa oss efter – humanitära katastrofer vilket ställer krav på nya arbets sätt framåt.

Klimatförändringar

De samhällen som har bidragit minst till klimatförändringarna är mest drabbade - inte minst Afrika. År 2023 såg vi långvarig torka orsakad av klimatförändringar följt av extrema väderhändelser och översvämningar i blanda annat Kenya. Dessa får alla en betydande inverkan på människors hälsa: från materiella skador orsakade av på hälsokliniker och annan infrastruktur, följt av kolerautbrott och de värsta konsekvenserna av torkan i Kenya och Etiopien – svår undernäring och svält bland utsatta grupperna, små barn och gravida eller ammande mödrar.

För att göra vårt yttersta för att förändra denna eskalerande katastrof har Amref lyft in klimatförändringarnas påverkan på hälsa som en del i vår nya globala strategi. Detta för att de komplexa konsekvenser som kommer av ett förändrat klimat; brist på tillgång till mat, ökade sjukdomar, ökade priser, hälsorelaterade naturkatastrofer m.m. kommer få stor inverkan på hälsosystemen framåt. Vi strävar efter att göra våra program flexibla och adaptiva så att vi kan möta de behov som uppstår

Ekonomiskt osäker tid

Det ekonomiska läget i Sverige har förbättrats sedan förra året, men vi befinner oss ofrtfarande i en ekonomiskt osäker tid. Nedskärningarna och förändringarna inom det svenska biståndet har lett till minskade möjligheter för institutionella stöd och vi spår att det kommer bli en ökad konkurrens om medel när fler institutionella finansärer minskar sina bidrag och fler organisationer ökar upp privat insamling.

Det amerikanska valt under hösten 2024, och förändringar i Europeisk politik kan ytterligare påverka vilka resurser som tillfaller utveckling i Afrika. Vi är därför varse att vi behöver vara noga med hur vi planerar ekonomiskt och hitta lösningar framåt för att tillgodo se de behov som finns hos vår målgrupp.

Foto: Amref Health Africa/Kevin Gitonga/Genaye Eshetu, Adrian Migaya, Stefano Guindon

Amref Health Africa Norden

Alsnögatan 11, 116 41 Stockholm

08-410 883 44

kontakt@amref.se

www.amref.se